Πολυτεχνείο Κρήτης - Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Χανιά,
Τετάρτη 6 Ιουλίου 2022

ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΚΤΙΡΙΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ, ΣΤΑ ΝΕΡΟΚΟΥΡΟΥ

Ερμίνα Μωραΐτη
Νταγιά Φερτάκη

Επιβλέπων_ Νικόλαος Σκουτέλης

Την περίοδο της **Τουρκοκρατίας** παρατηρείται ένα σύστημα **διανομής των γαιών** όπου η ιδιοκτησία της γης στο σύνολό της ανήκε στη υψηλή τάξη και τα γονιμότερα τμήματα αυτής διανέμονταν σε Πασάδες, Αγάδες και Μπεήδες, φορείς της σουλτανικής εξουσίας στην Κρήτη. Κατά αυτόν τον τρόπο, δημιουργήθηκαν στην κρητική ύπαιθρο **αυτοτελή αγροτικά σύνολα** για λειτουργικούς λόγους της γαιοκτητικής αρχής, τα λεγόμενα **μετόχια.**

Ο όρος αυτός προερχόμενος από το ρήμα ''μετέχω'' (συμμετέχω, παίρνω μέρος σε κάτι) συνηθίζεται να αναφέρεται στο συγκρότημα αυτό που περικλείει ένα μέρος του ευρύτερου συνόλου, δηλαδή της ιδιοκτησίας του γαιοκτήμονα στην προκειμένη περίπτωση.

Στη **βυζαντινή αυτοκρατορία** συναντάται η εκδοχή του μετοχιού ως **μοναστηριακό συγκρότημα**, καθώς διέθετε μεγάλες εκτάσεις καλλιεργήσιμης γης.

Τέλος, μια ακόμη περίπτωση που συναντάμε τον όρο μετόχι στην Κρήτη, είναι οι **μικροί εποχικοί οικισμοί**, οι οποίοι βρίσκονταν σε **απόσταση από τους μόνιμους οικισμούς** και **χρησιμοποιούνταν εποχιακά** για την καλλιέργεια ή την προφύλαξη των ζώων από τις κλιματολογικές συνθήκες.

Τα μετόχια εκτός από μεγάλες εκτάσεις γης περιλάμβαναν συγκροτήματα κτισμάτων που σχετίζονταν τόσο με ανάγκες παραγωγής όσο και με ανάγκες περιοδικής ή μόνιμης κατοίκησης.

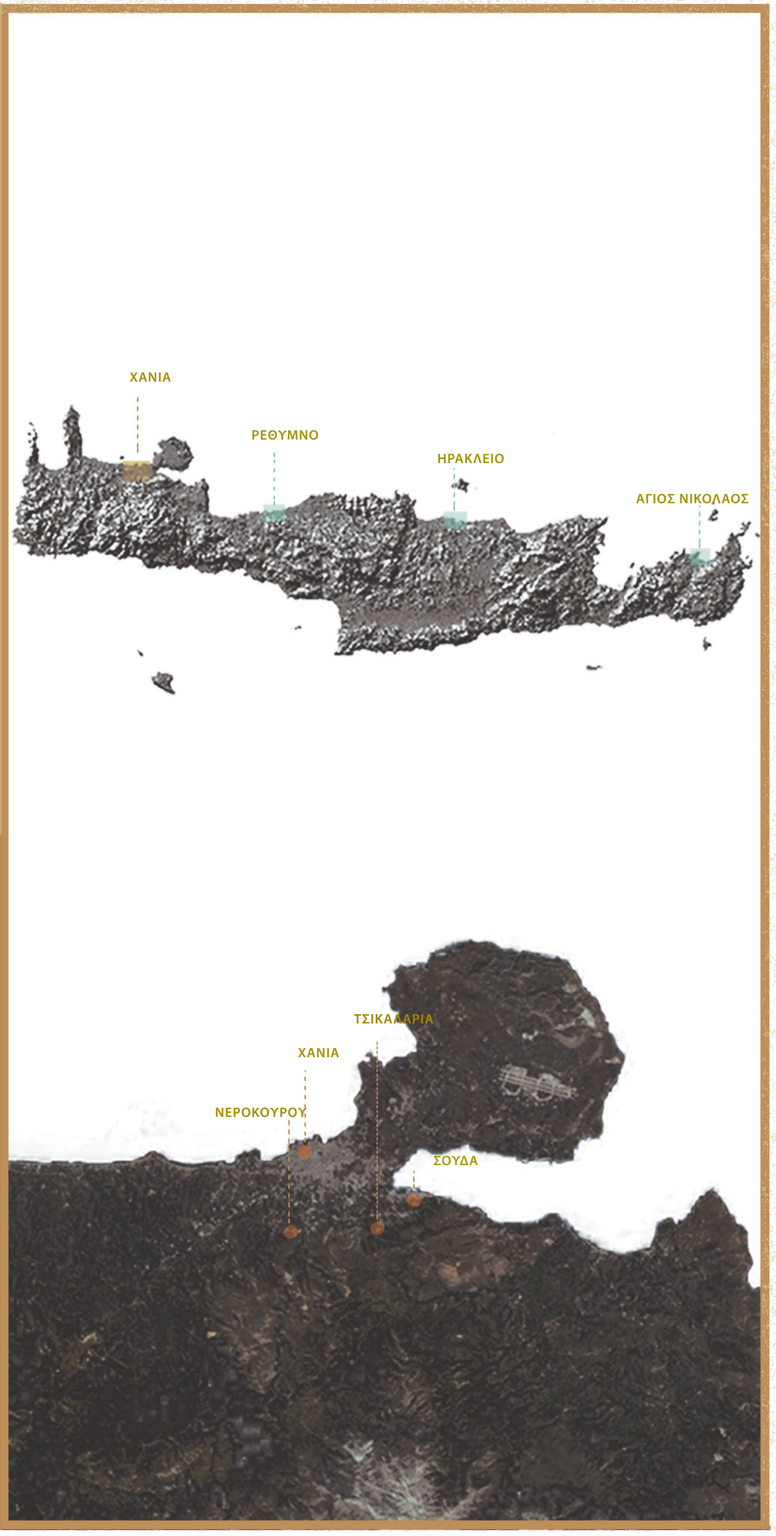

ΤΟΜΕΣ ΕΔΑΦΟΥΣ - ΑΕΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

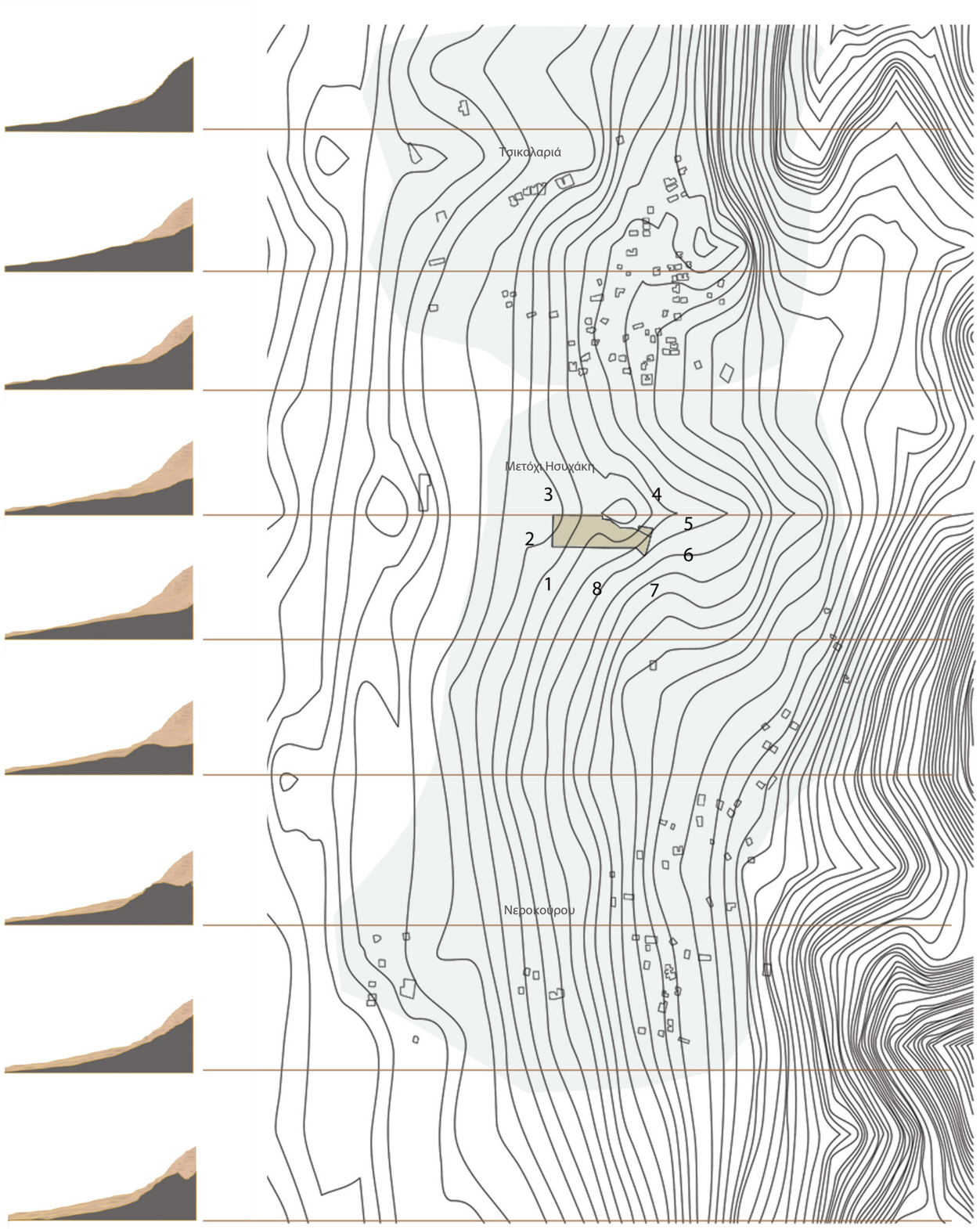

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΟΨΕΙΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

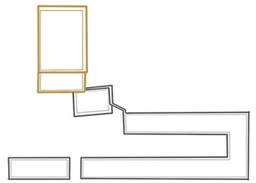

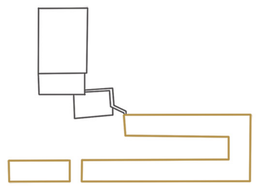

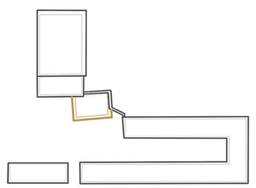

ΥΛΙΚΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

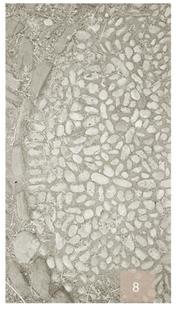

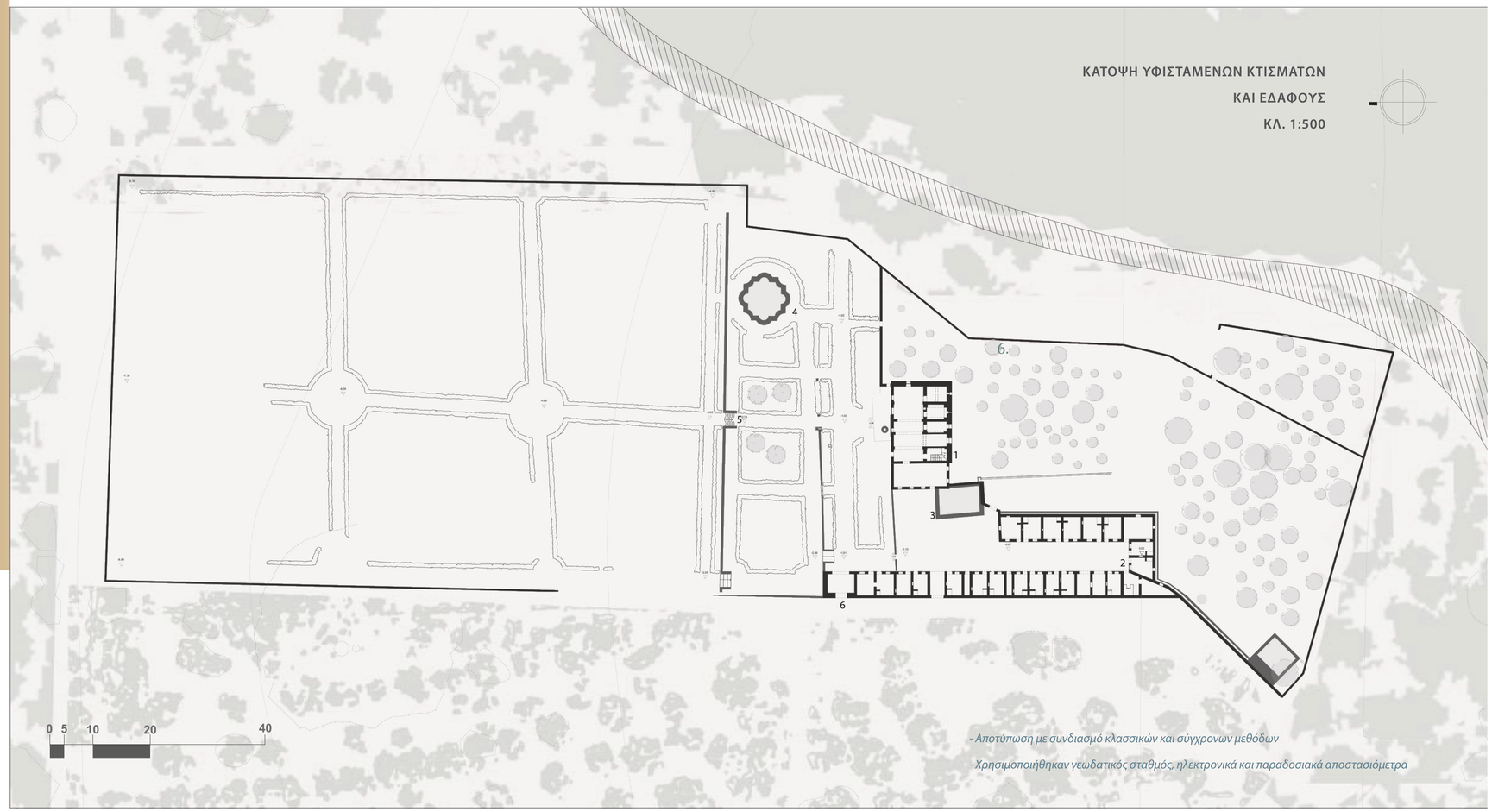

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΗΣΥΧΑΚΗ

Το **Μετόχι Ησυχάκη**, χαρακτηρίζεται για την απλότητα της μορφής του και της εσωτερικής διάταξης των κτιρίων που το αποτελούν. Η απλή ορθογωνική κάτοψη, έχει ως βασικό στόχο την εύρυθμη λειτουργία της παραγωγικής διαδικασίας. Η πρόσβαση στο κτιριακό συγκρότημα του μετοχιού πραγματοποιείται εξωτερικά της περιτοίχισης, μέσω ενός λιθόστρωτου μονοπατιού, γνωστό ως καλντερίμι. Το τελευταίο, οδηγεί στην κεντρική, διπλή αψιδωτή πύλη του συγκροτήματος, ενώ μεταξύ των δύο τόξων της δημιουργείται στεγασμένος χώρος**(εικ. 6).**

Το πρώτο κτίριο που παρατηρείται μετά την είσοδο στο μετόχι, είναι το διώροφο **κτίριο υποδοχής(φάμπρικα)** όπου ηπήρχε το ελαιοτριβείο **(εικ. 2)**. Πρόκειται για έναν περίπου τετράγωνης διατομής πύργο, με ισχυρές λίθινες γωνίες και διευρυμένη βάση με κεκλιμένους τοίχους. Δεξιά της εισόδου (νότια) βρίσκονται **οι πτέρυγες του υπηρετικού προσωπικού**. Τα καταλύματα των εργαζομένων είναι ισόγειοι χώροι σε σειρά, ιδιαίτερα μικρών διαστάσεων. Κάθε δωμάτιο αποτελείται από μία πόρτα, ένα παράθυρο και ένα μεγάλο πέτρινο φούρνο **(εικ. 1)**.

Εκτός από τους χώρους που συνδέονται με την παραγωγή στο συγκρότημα του μετοχιού, ιδιαίτερης αισθητικής σημασίας αποτελούν οι κήποι με τις καλλιέργιες που διαθέτουν. Ο μυστικός κήπος **'Giardino Sergeto"**βρίσκεται νοτιοανατολικά του κτιρίου υποδοχής, με καλλιέργιες απο μάνγκο και αβοκάντο, ενώ βορειοδυτικά υπάρχει ο βασικός κήπος του μετοχιού. Ο τελευταίος, είναι απομονωμένος τόσο λογω των ψηλών μαντρότοιχων που τον περικλύουν, αλλά και λόγω της οργάνωσής του σε σχέση με τα κτίσματα. Εμφανής είναι η ανναγεννησιακή επίδραση στα αρχιτεκτονικά στοιχεία του κήπου, όπως η μεγάλη λίθινη δεξαμενή **(εικ. 4)** και τα κοιλόκυρτα σκαλιά στο κέντρο της κάτοψης του κήπου **(εικ. 5)**.

ΥΛΙΚΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Η κατασκευή της **κυρίως τοιχοποιίας** γίνεται με **αργολιθοδομή(εικ.7)**, ενώ οι διαμορφώσεις των ανοιγμάτων, των τόξων και των εξωτερικών γωνιών των κτισμάτων γίνεται με **λαξευμένους πωρόλιθους ορθογωνικής μορφής (εικ.9).**

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των κτισμάτων των κατοικιών αποτελεί η **διαπλάτυνση της βάσης των γωνιών**, μία μέθοδος που παρατηρείται στα οθωμανικά έργα της Ενετικής περιόδου.

Όσον αφορά τη **στέγαση**, το **οριζόντιο δώμα** αποτελεί τον κύριο τρόπο στέγασης όλων των χώρων του μετοχιού. Συγκεκριμένα στην περίπτωση των κατοικιών οι ξύλινες δοκοί του δώματος καλύπτουν το άνοιγμα μεταξύ των τοίχων, ενώ στο κτίριο της φάμπρικας υπάρχει **δίρριχτη ξύλινη στέγη**.

Το εξωτερικό δάπεδο είναι χτισμένο με ποταμόπετρες, καθώς και σφήνες από μικρές πέτρες, οι οποίες καλύπτουν τα κενά που δημιουργούνται ανάμεσά τους (εικ. 8)

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΚΛ. 1:100

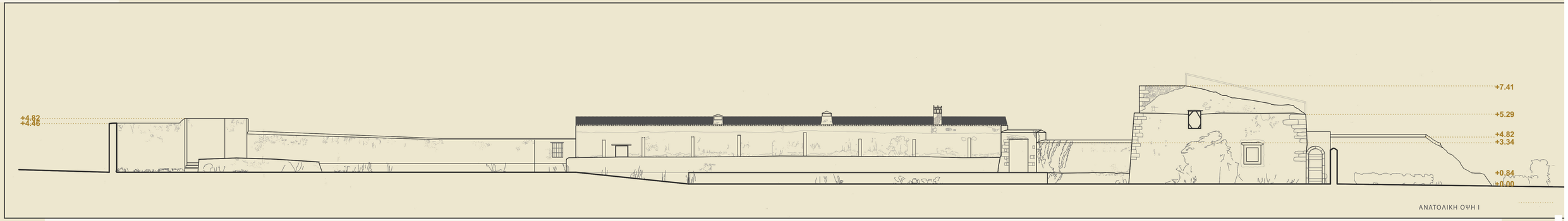

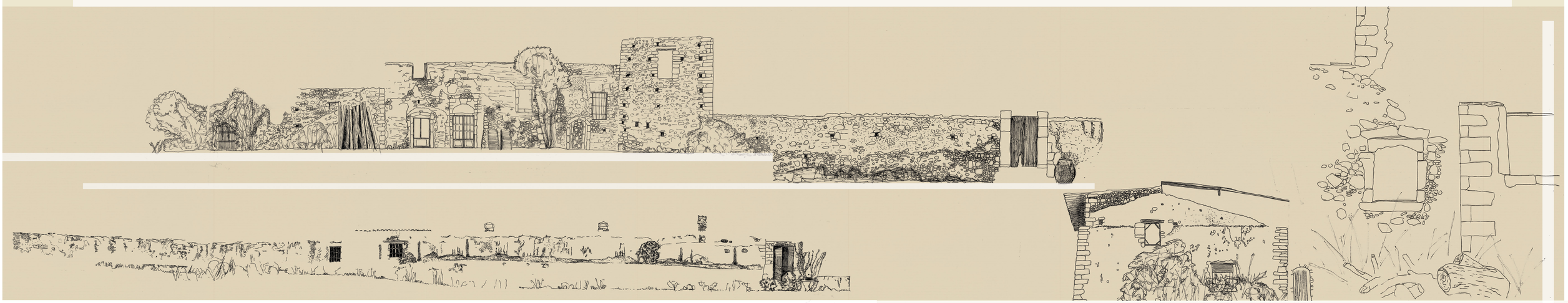

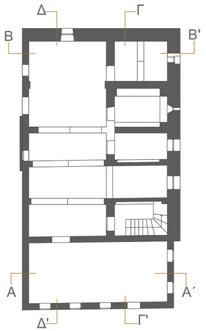

Για την **τοιχοποιια**, εκτός από πωρόλιθο χρησιμοποιείται επίσης **ποταμόπετρα**, καθώς και σφήνες από μικρές πέτρες, οι οποίες καλύπτουν τα κενά που δημιουργούνται ανάμεσά τους, όπως συμβαίνει στο ελαιοτριβείο του μετοχιού Ησυχάκη.

Η **στέγαση** του ελαιοτριβείου γινόταν με **δίρριχτη ξύλινη στέγη**, η κατασκευή της οποίας οφειλόταν στη δυσκολία συντήρησης του δώματος, στις αλλαγές στον τρόπο παραγωγής του ελαιόλαδου, καθώς και στην αυξημένη ανάγκη για μεγαλύτερες ελεύθερες επιφάνειες στο χώρο εργασίας, χωρίς ενδιάμεσες στηρίξεις σε εσωτερικούς χώρους.

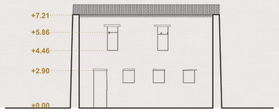

ΤΟΜΗ Α'Α

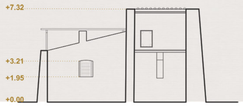

ΤΟΜΗ Β'Β

ΤΟΜΗ Γ'Γ

ΤΟΜΗ Δ΄Δ

ΤΟΜΕΣ ΚΤΙΡΙΟΥ ΥΠΟΔΟΧΗΣ-ΦΑΜΠΡΙΚΑ

ΚΛ. 1:200

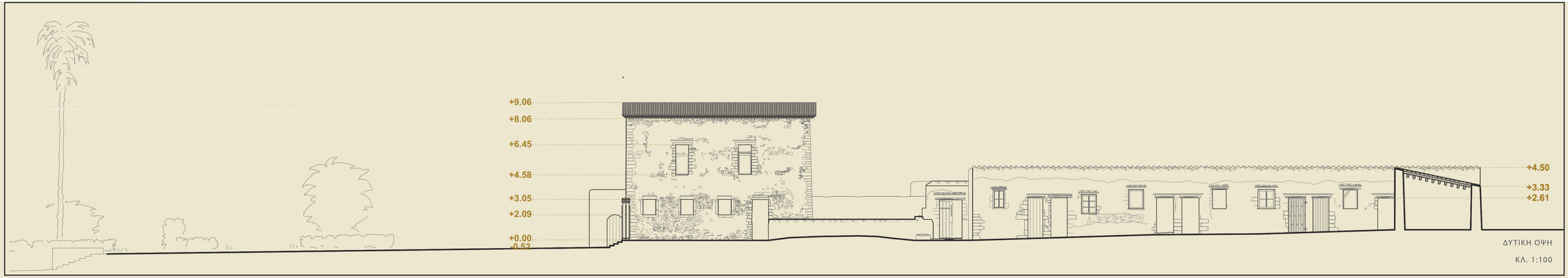

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

ΚΛ. 1:100

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ ΙΙ

ΚΛ. 1:100

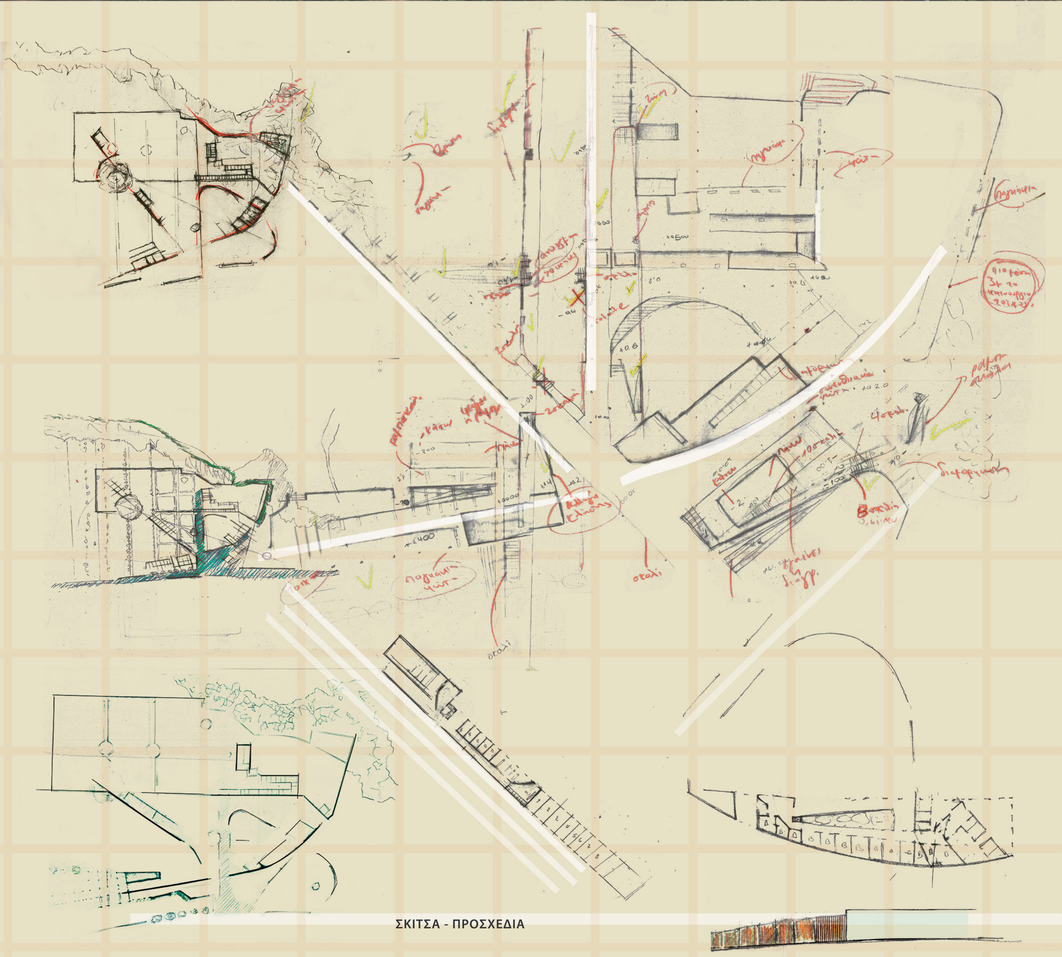

ΣΚΙΤΣΑ - ΠΡΟΣΧΕΔΙΑ

ΣΧΕΔΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

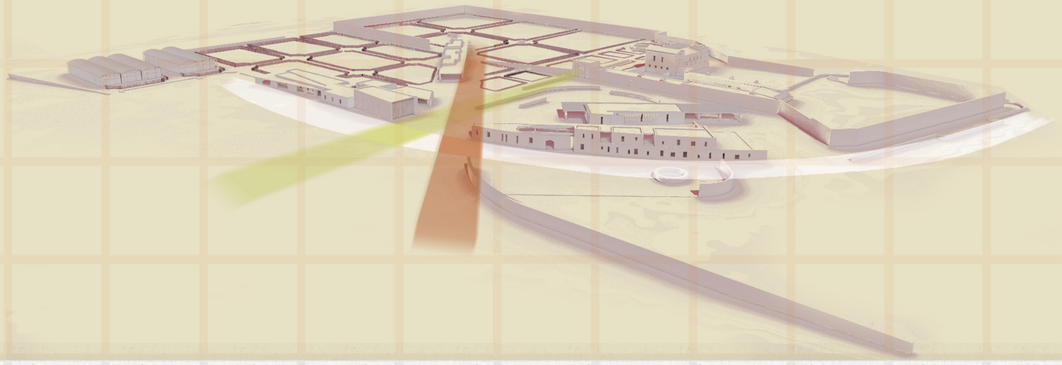

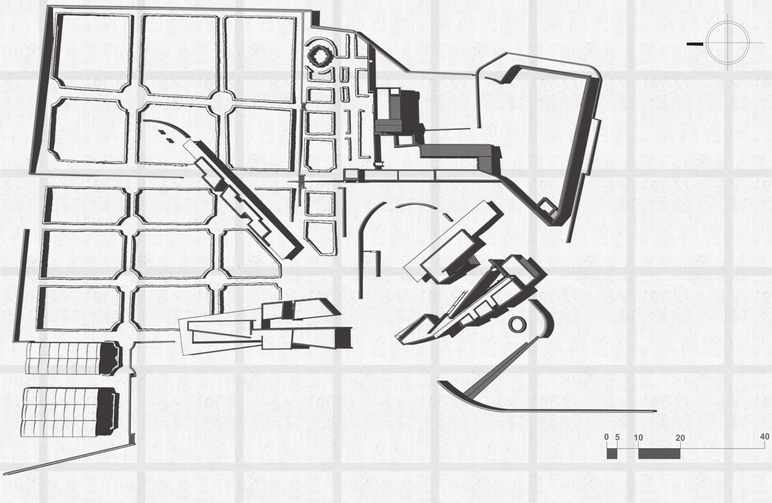

ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΤΟΨΗΣ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΛ. 1:300

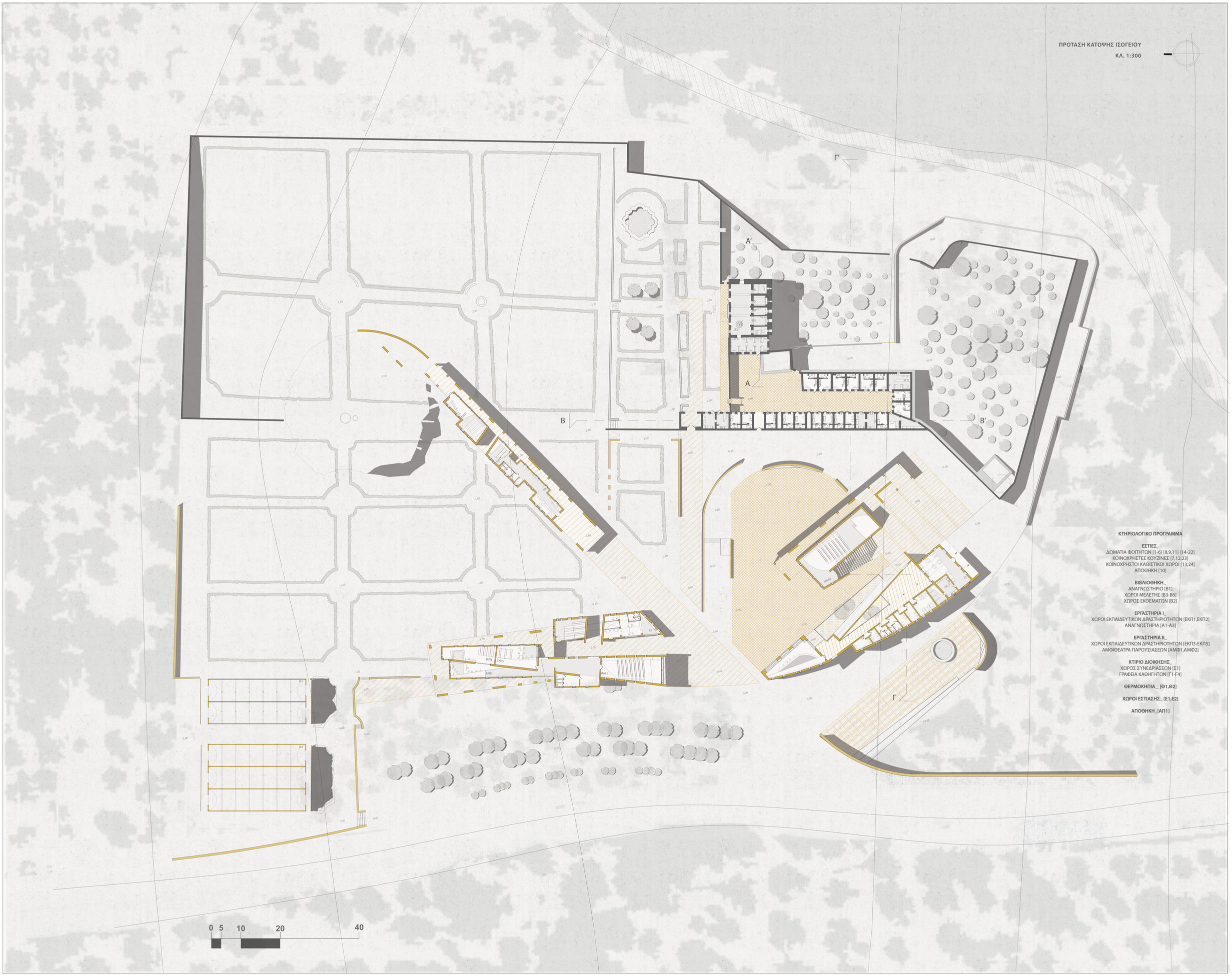

ΚΤΗΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΣΤΙΕΣ_
ΔΩΜΑΤΙΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ [1-6] [8,9,11] [14-22]
ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΕΣ ΚΟΥΖΙΝΕΣ [7,12,23]
ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΚΑΘΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ [13,24]
ΑΠΟΘΗΚΗ [10]

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ_
ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟ [Β1]
ΧΩΡΟΙ ΜΕΛΕΤΗΣ [Β3-Β6]
ΧΩΡΟΣ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ [Β2]

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ Ι_
ΧΩΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ [ΕΚΠ1,ΕΚΠ2]
ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΑ [Α1-Α3]

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΙΙ_
ΧΩΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ [ΕΚΠ3-ΕΚΠ5]
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ [ΑΜΦ1,ΑΜΦ2]

ΚΤΙΡΙΟ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ_
ΧΩΡΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ [Σ1]
ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ [Γ1-Γ4]

ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑ_ [Θ1,Θ2]

ΧΩΡΟΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ_ [Ε1,Ε2]

ΑΠΟΘΗΚΗ_[ΑΠ1]

ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΤΟΨΗΣ ΟΡΟΦΟΥ

ΚΛ. 1:300

ΚΤΗΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΣΤΙΕΣ_
ΔΩΜΑΤΙΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ [1-6] [8,9,11] [14-22]

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ_
ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΑ [B1,B2]

ΚΤΙΡΙΟ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ_
ΧΩΡΟΙ ΜΕΛΕΤΗΣ [M1,M2,M3]

ΟΨΕΙΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ
ΚΛ. 1:100

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

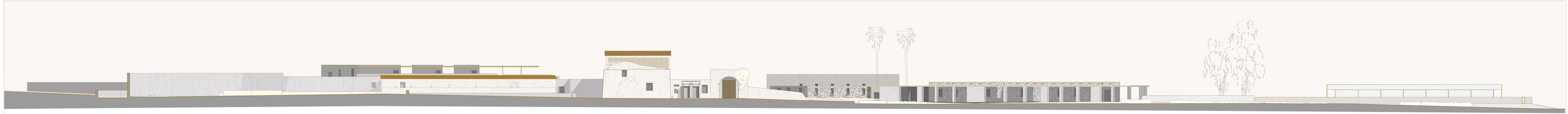

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

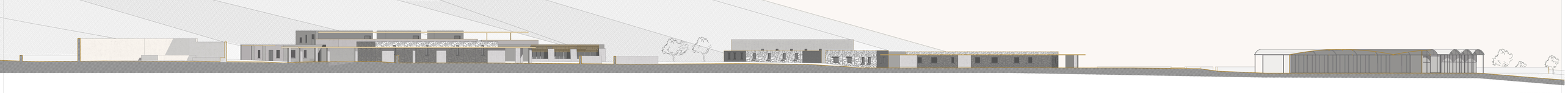

ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

ΤΟΜΕΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ

ΚΛ. 1:100

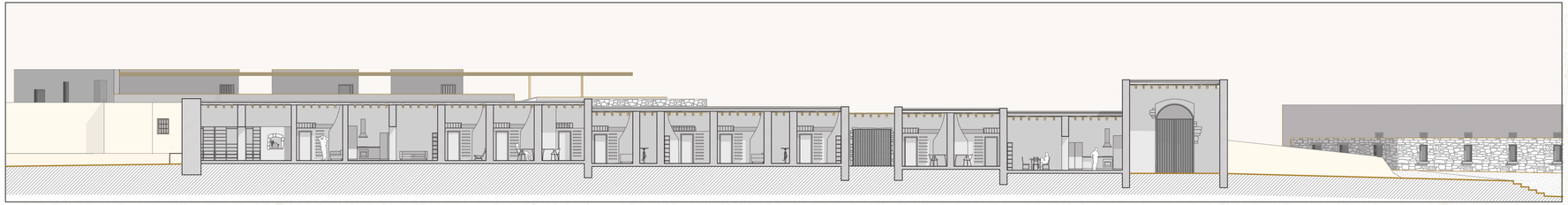

ΤΟΜΗ Β΄Β

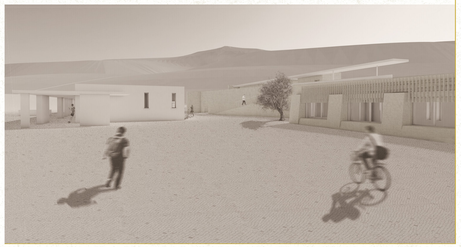

ΑΙΘΡΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΥ -ΚΤΙΡΙΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΤΙΡΙΟ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (ΦΑΜΠΡΙΚΑ- ΚΤΙΡΙΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ)

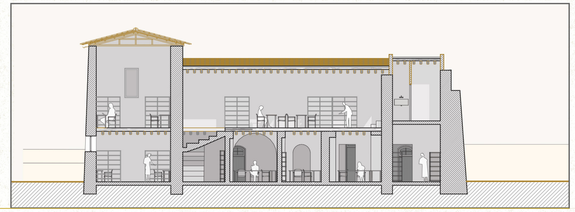

ΤΟΜΗ Α΄Α

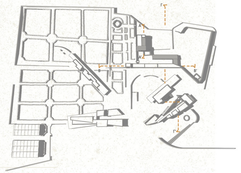

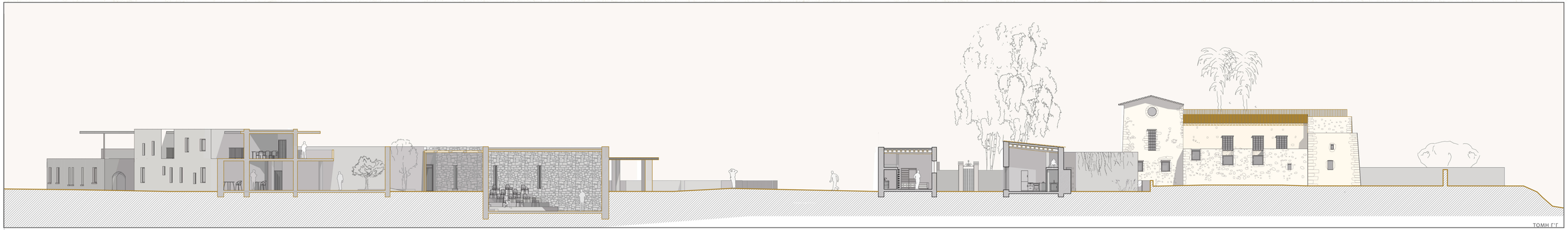

ΤΟΜΗ Γ΄Γ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ

ΚΛ. 1:20

1 λιθόστρωτο μέσου πάχους 15 εκατοστά
2 απλή στεγανοποιητική στρώση
3 γαρμπιλομπετόν για υπόστρωμα
4 στρώση κυψελωτών κονιοδεμάτων
5 θερμομονωτική στρώση υαλομβάβακα
6 μεμβράνη πολυαιθυλενίου
7 πλάκα από μπετόν αρμέ B160
8 επίχρισμα μαρμαροκονίας

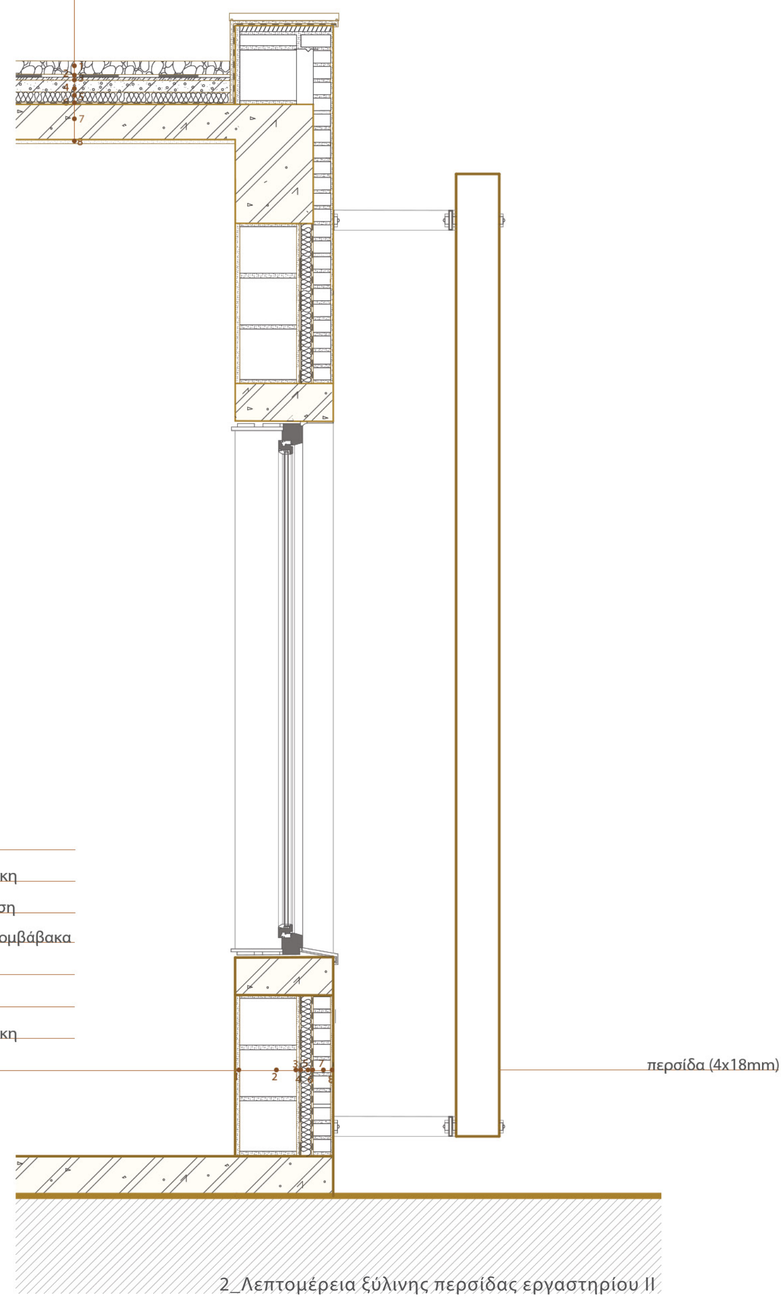

1 ρωμαϊκά κεραμίδια
2 δοκίδες στέγης
3 θερμομονωτική στρώση υαλομβάβακα
4 απλή στεγανοποιητική στρώση
5 κενό αερισμού
6 σανίδωμα (πέτσωμα) από τάβλες
7 ξύλινος τάκος 50x70
8 αμείβων στέγης

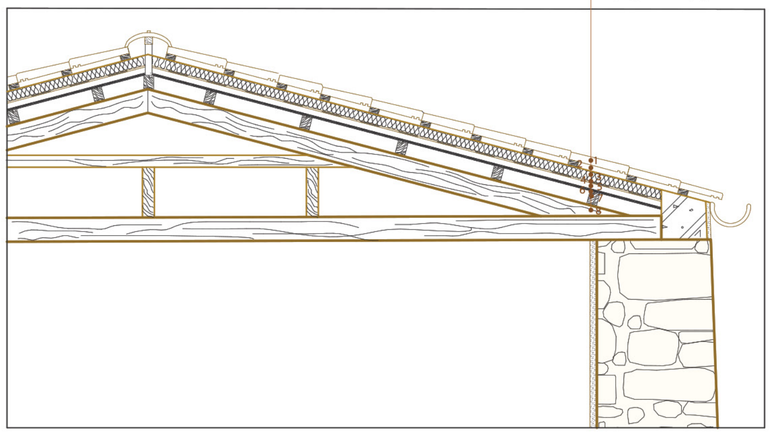

1_Λεπτομέρεια δίρριχτης ξύλινης στέγης

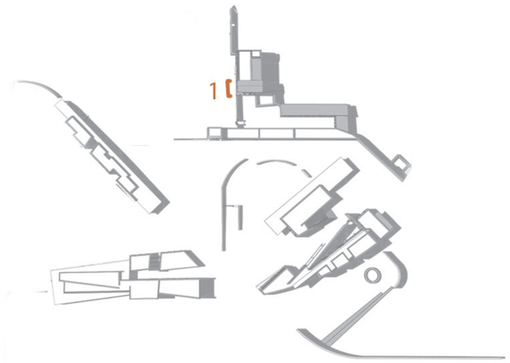

1 επίχρισμα μαρμαροκονίας
2 πλινθοδομή δρομική ή μπάτικη
3 απλή στεγανοποιητική στρώση
4 θερμομονωτική στρώση υαλομβάβακα
5 μεμβράνη υαλομβάβακα
6 επίχρισμα μαρμαροκονίας
7 πλινθοδομή δρομική ή μπάτικη
8 επίχρισμα μαρμαροκονίας

περσίδα (4x18mm)

2_Λεπτομέρεια ξύλινης περσίδας εργαστηρίου ΙΙ

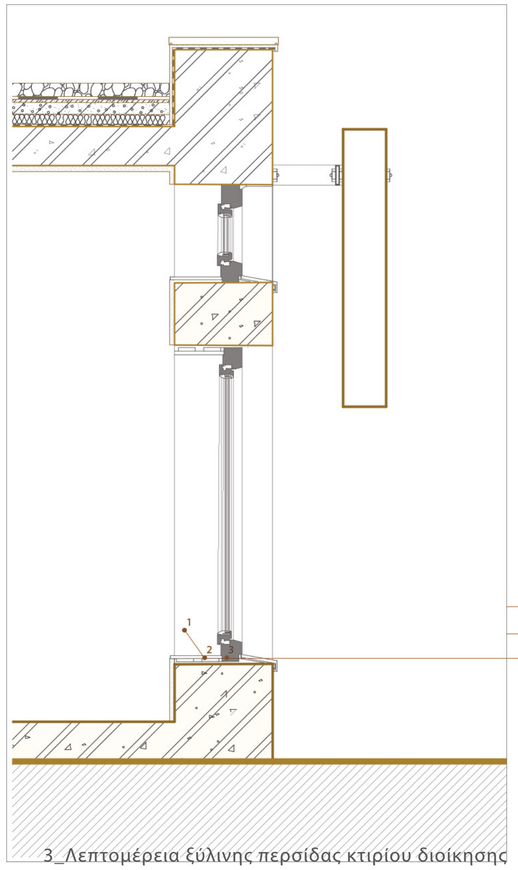

1 υαλοβάμβακας
2 φύλλο κουφώματος
3 κατωκάσι
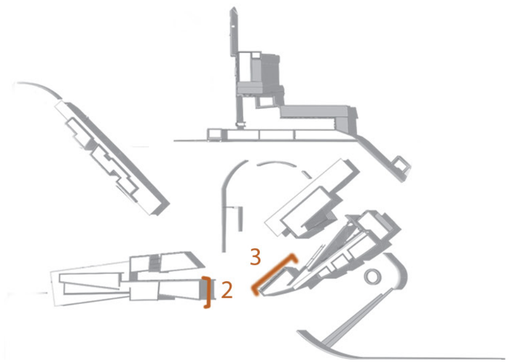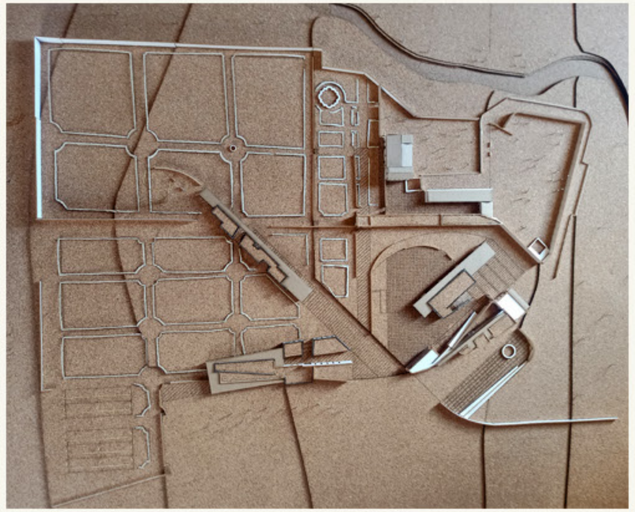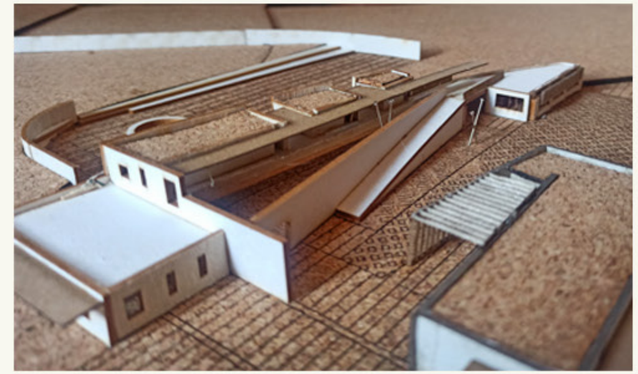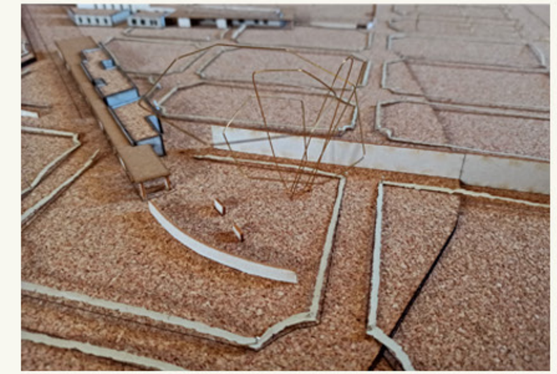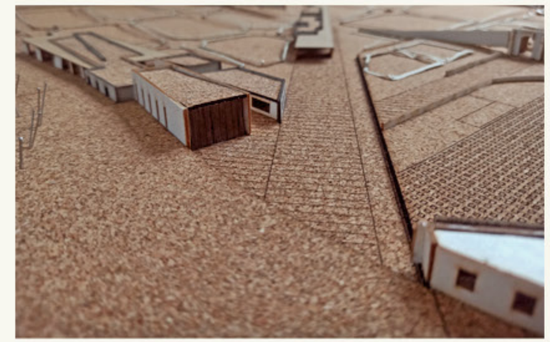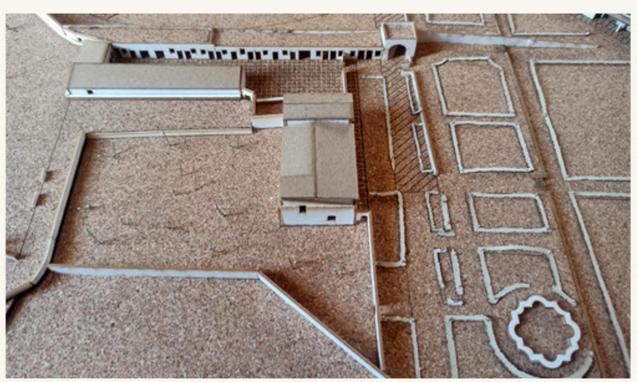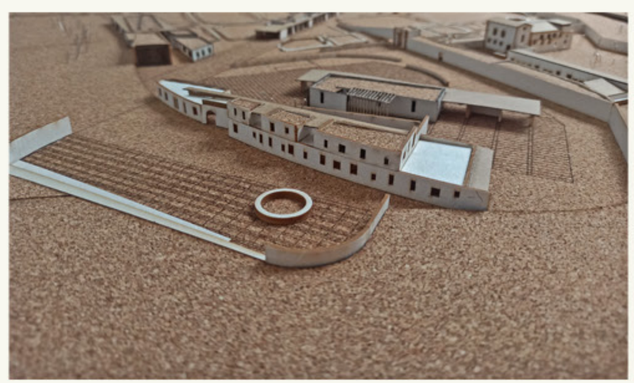
3_Λεπτομέρεια ξύλινης περσίδας κτιρίου διοίκησης